

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) pitää turvallisuuskomitean laatimaa luonnosta valtioneuvoston periaatepäätökseksi yhteiskunnan turvallisuusstrategista kattavana ja perusteellisena ohjeena kokonaisturvallisuudesta vastaaville toimijoille. Se kuvaa kokonaisturvallisuuden koko yhteiskunnan asiana. Erityisen myönteistä on se, että uutena kokonaisuutena varautumisen lisäksi käsitellään kykyä vastata häiriötilanteisiin ja kriiseihin, eli painotetaan enemmän itse toimintaa.

Luonnoksessa on myös huomioitu Suomen turvallisuustilanteen muutos sekä Nato- ja EU-jäsenyyden merkitystä kokonaisturvallisuudelle

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Luonnoksen mukainen kokonaisturvallisuuden toimintamalli kattaa PRH:n näkemyksen hyvin ne elintärkeät toiminnot, jotka ovat yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömiä ja kaikissa tilanteissa ylläpidettäviä toimintoja. Erityisen olennaista on luonnoksessa todettu tosiasia näiden toimintojen riippuvuudesta toisistaan. Tämä on kuvattu hyvin timantin muodossa s. 17.

Keskinäisriippuvuudesta johtuen mitään toimintoa ei voi priorisoida, mutta kuten luonnoksessa todetaan, johtaminen mahdollistaa varautumiseen ja vasteeseen liittyvien toimien tehokkaan yhteensovittamisen. Johtamiskyky on turvattava kaikissa tilanteissa ja kaikilla toimintatasoilla. Keskeisenä osana johtamista on mm. tiedonkulun varmistaminen eri viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen välillä.

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Luonnoksessa on kuvattu myös nykyinen uhkaympäristö ja uhkiin liittyvän riskienarvioinnin tärkeys. Kuten luonnoksessa todetaan, kansallisen riskinarvion lisäksi on tarpeen laatia myös alueellisesti ja toiminnoittain kohdistettua riskiarvioita. Samoin luonnoksessa esitetyt periaatteet varautumisesta ja vasteesta toimivat hyvin ohjeeksi hallinnon eri tasoilla.

Vasteen päämääränä on minimoida toteutuneiden uhkien vaikutuksia ja edistää toimintojen toipumista. Uhkien monipuolisuudesta ja tilanteiden monimutkaisuudesta johtuen ei ole aina mahdollista valmistautua erikseen jokaiseen tilanteeseen. Kuten luonnoksessa todetaan, keskeistä on myös yleinen kriisinkestävyys, johon perustuen on mahdollista kohdata odottamattomia shokkeja ja kyetä toimimaan ennakoimattomissakin oloissa joustavasti ja tehokkaasti.

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

PRH:lla ei ole huomauttamista toimintojen turvaamiseen liittyvistä periaatteista. PRH:n ja muiden viranomaisten kannalta korostuu toimivaltaisuus, eli säädöksiin perustuva velvollisuus ja oikeus turvallisuustoimintaan. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen perustuu siis toimivaltaisen viranomaisen malliin ja strategiset tehtävät perustuvat lainsäädäntöön ja toimivaltaisen viranomaisen vastuuseen

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Luonnoksessa on ansiokkaasti kuvattu myös kokonaisturvallisuuden eri toimijat, jotka kaikki osallistuvat yhdessä elintärkeiden toimintojen turvaamiseen. Julkisen hallinnon, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan toimijat yhteiskunnan eri tasoilla muodostavat yhtenäisillä periaatteilla toimivia kokonaisturvallisuuden verkostoja. Kuten luonnoksessa todetaan, joustavasti tapahtuva tiedonvaihto, yhteisten tavoitteiden asettaminen ja sitoutuminen yhteistoimintaan luovat perustaa kokonaisturvallisuudelle.

PRH:n ja yksittäisten virastojen osalta korostuu virastoa ohjaavan ministeriön rooli. Luonnoksessa tuodaan hyvin esiin ministeriöiden tehtävät ja vastuut. Sen mukaisesti kukin ministeriö vastaa julkisen hallinnon toimintaedellytysten ja palvelujärjestelmän turvaamisesta ja varautumisen yhteensovittamisesta omalla toimialallaan.

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Ei lausuttavaa.

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

Luonnos on kattava kuvaus kokonaisturvallisuuteen liittyvistä strategista tehtävistä. Nämä on kuvattu ja vastuut osoitettu lähinnä ministeriötasolla. Vaikka valtioneuvoston strategiassa ei käydä yksityiskohtaisesti yksittäisten viranomaisten tehtäviä ja vastuista, PRH pitää kuitenkin tärkeänä tuoda esiin keskeisiä näkökohtia, jotka liittyvät yhteiskunnan perusrekistereiden ylläpitoon ja toimintaan.

PRH:n yllä pitämällä rekistereillä on kriittinen merkitys mm. viranomaisten päätöksenteossa, ulkomaankaupan sujumisessa, talouden ja huoltovarmuuden toiminnassa, rahoitusjärjestelmän toiminnassa, työvoiman saannissa, teollisuus- ja palvelutuotannon turvaamisessa sekä monissa muissa luonnoksessa kuvatuissa strategisissa tehtävissä. PRH:n toimialaan kuuluvat kaupparekisteri sisältää julkisesti luotettavat tiedon suomalaisista yrityksistä ja niiden vastuuhenkilöstöä.

Strategisiin tehtäviin liittyvät viranomaispäätökset edellyttävät luotettavaa tietoa yrityksestä, sen toimialasta ja vastuuhenkilöistä. Esimerkiksi huoltovarmuuteen tai säännöstelyyn liittyviä yrityksiä koskevia päätöksiä tai niiden kanssa tehtäviä sopimuksia ei kyetä tekemään ilman varmuutta siitä, kenellä on valtuudet vastaanottaa tiedoksi päätöksiä tai tehdä sopimuksia. Sama koskee yritysten välistä toimintaa. Näiden strategisten tehtävien turvaaminen tarkoittaa sitä, että kaupparekisterin tulee kyetä toimimaan rekisteröintien ja tietopalvelun osalta kaikissa tilanteissa.

Normaalioloissakin kaupparekisteritiedot ovat välttämättömiä päätöksenteolle ja yritysten väliselle sopimustoiminnalle. Kaupparekisterin tietopalveluiden ja tiedon ajantasaisuuden merkitys kasvaa vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä julkishallinnolle että elinkeinoelämälle, koska tarve varmistaa päätösten kohteen tai sopimusosapuolen tunteminen julkisesti luotettavasta viranomaisrekisteristä korostuu.

Mitä tässä on todettu PRH:n ja kaupparekisterin osalta, koskee myös muissa yhteiskunnan perusrekistereissä ao. viranomaisten ylläpitämiä tietoja, esim. väestötietoja. Yhteiskunta verkottuu ja digitalisoituu yhä nopeammin ja toimii yhä enenevässä määrin datan, informaation ja niistä muodostetun tiedon ja palvelujen varassa. Tiedon laatu, luotettavuus, lähde ja tuottaja tulee olla läpinäkyvästi tiedossa ja sen tuottajaan on oltava luottamus.

Tietohuollon ytimen muodostavat perustietovarannot eli perusrekisterit, joita ylläpitävät Digi- ja väestötietovirasto, Maanmittauslaitos, Patentti- ja rekisterihallitus, Verohallinto sekä Tilastokeskus. Perustietovarannot ovat yhteiskuntamme tietohuollon korvaamaton pääoma, jonka arvon säilyttämisestä ja kasvattamisesta on pidettävä huolta.

Perustietovarantoja ylläpitävät viranomaiset vastaavat hallinnoimiensa rekisterien tietopalveluiden tuottamisesta, ellei toimivallasta ole toisin säädetty. Tietopalveluita voidaan tuottaa myös yhteistyökumppanien avulla. Näissäkin tapauksissa vastuu tietopalveluiden tuottamisesta ja lainmukaisuudesta säilyy perustietovarantoja ylläpitävillä viranomaisilla.

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta kriittistä on perusrekisterien toiminnan ja niiden liittyvien tietovarantojen turvaaminen, tärkeimpien tietojärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksin käyttömahdollisuuden turvaaminen ja näihin tehtäviin tarvittavan osaavan henkilöstön saatavuuden varmistaminen.

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

Ei lausuttavaa.

Mantere Eero
Patentti- ja rekisterihallitus